

Acadamh na hOllscolaíochta Gaeilge

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar thuairisc ar ball faoi chúrsa céime a bheith á aistriú ón gCeathrú Rua isteach go campas na hollscoile i nGaillimh. Sula bhféachann tú ar an mír, déan iarracht na focail seo thíos a aistriú go Béarla.

1. céim: _____
2. buille tubaisteach: _____
3. dúiche: _____
4. á reáchtáil: _____
5. céimithe: _____
6. díomá: _____
7. a mhealladh: _____
8. dream: _____
9. geilleagar: _____
10. lucht gnó: _____
11. ciorruithe: _____
12. urlabhraí: _____

Ceist 2 Beifear ag plé na gcúiseanna atá le haistriú an chúrsa céime ón gCeathrú Rua go cathair na Gaillimhe. Sula n-éisteann tú leis an mír, pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat.

- Cad iad na cúrsaí a mbeadh spéis agatsa a dhéanamh amach anseo?
- Cad iad na hábhair is deise / ba dheise leat ar scoil?

Ceist 3 Éist leis an mír anois agus freagair na ceisteanna seo.

1. Cén fáth a dteastaíonn ón ollscoil an cúrsa a bhogadh isteach go dtí an campas sa chathair?
2. Cén deacracht a fheiceann Aoife, an mac léinn, leis an aistriú?
3. Cén fáth ar luadh Údarás na Gaeltachta sa mhír?

Ceist 4 Anois féach ar an abairt seo agus déan na cleachtaí a ghabhann léi.

“Tá an t-aon chéim ollscoile a bhí á teagasc in Acadamh na hOllscolaíochta Gaeilge ar an gCeathrú Rua, i gConamara, le haistriú isteach go dtí campas na hOllscoile sa Ghailimh.”

- Deirtear go bhfuil an chéim á teagasc seachas á theagasc mar go bhfuil an focal ‘céim’ baininsneach.
- Déarfaí go mbeadh ‘cúrsa’ á theagasc mar go bhfuil an focal ‘cúrsa’ firinsneach.
- Cad a déarfaí i gcás ainmfhocal san uimhir iolra?

Tabhair faoin gcleachtadh seo anois:

1. Tá an leabhar (fir.) á (seoladh) _____ istoíche amárach.
2. Ní bheidh na litreacha á (cur) _____ sa phost go dtí an Luan.
3. Tá trua agam do Fiona. Bhíodar á (cáineadh) _____ san oifig inné.
4. Beidh an fógra (fir.) á (cur) _____ amach ar an raidió go luath.
5. Ná bac leis na leathanaigh sin. Beifear á (caitheamh) _____ amach ag deireadh an lae.

Ceist 5

Sa mhír, deir Uinsíonn Mac Dubhghaill “caithfidh muide breathnú go náisiúnta”. An dtuigeann tú an difríocht idir ‘caithfidh muid’ agus ‘caithfidh muide’/‘caithfidh muidne’?

Úsáidtear ‘muide’/‘muidne’ chun béim a leagan nó chun idirdhealú a dhéanamh. Sa Bhéarla, is féidir béim a chur ar fhocail sa chaint leis an nguth. Ní féidir é sin a dhéanamh sa Ghaeilge, áfach; is gá foirmeacha treise a úsáid.

Líon na bearnaí anois sna habairtí seo thíos.

1. Mise Nóirín. Cad is ainm duit____?
2. Ní raibh mé riamh san Iodáil. An raibh tu____?
3. Ar chuala tú cén lá a bheidh an scrúdú ar siúl? Ní dúradh faic liom____.
4. Níl aon spéis agam sa rugbaí. Cad fút____?

Ceist 6

Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat.

1. Cad iad na buntáistí agus na míbhuntáistí a bhaineann le bheith i do chónaí sa tuath agus sa chathair?
2. “Is aoibhinn beatha an scoláire”. Pléigh an ráiteas seo.

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Cuir na foghlaimoirí ag obair i mbeirteanna chun an ghníomhaíocht seo a dhéanamh.

1. céim: a degree
2. buille tubaisteach: a severe blow
3. dúiche an area
4. á reáchtáil: being run
5. céimithe: graduates
6. díomá: disappointment
7. a mhealladh: to entice
8. dream: a group
9. geilleagar: economy
10. lucht gnó: business people
11. ciorruithe: cutbacks
12. urlabhraí: a spokesperson

Ceist 2

Cuir gach beirt ag obair le chéile chun na ceisteanna a phlé.

Ceist 3

1. Síleann an ollscoil go meallfaidh siad níos mó mac léinn ach an cúrsa a bheith ar fáil ar an bpríomhchamps áit a bhfuil cumainn, clubanna agus saol sóisialta do na mic léinn.
2. Braitheann Aoife nach mbeidh caighdeán Gaeilge chomh maith céanna sa chúrsa má bhogtar é ón gCeathrú Rua.
3. Chuir Údarás na Gaeltachta deireadh le scéim dheontais a bhí acu don Acadamh agus cailleadh aon phost déag dá bharr.

Ceist 4

1. Tá an leabhar (fir.) á sheoladh istoíche amárach.
2. Ní bheidh na litreacha á gcur sa phost go dtí an Luan.
3. Tá trua agam do Fiona. Bhíodar á cáineadh san oifig inné.
4. Beidh an fógra (fir.) á chur amach ar an raidió go luath.
5. Ná bac leis na leathanaigh sin. Beifear á gcaitheamh amach ag deireadh an lae.

Ceist 5

1. Mise Nóirín. Cad is ainm duitse?
2. Ní raibh mé riamh san Iodáil. An raibh tusa?
3. Ar chuala tú cén lá a bheidh an scrúdú ar siúl? Ní dúradh faic liomsa.
4. Níl aon spéis agam sa rugbaí. Cad fútsa?

Ceist 6

Cuir gach beirt nó triúr ag obair le chéile chun na ceisteanna a phlé.

Tá an t-aon chéim ollscoile a bhí á teagasc in Acadamh na hOllscolaíochta Gaeilge ar an gCeathrú Rua, i gConamara, le haistriú isteach go dtí campas na hOllscoile sa Gaillimh¹. Buille tubaisteach atá ann don dúthaigh² a deir roinnt de lucht gnó na Ceathrún Rua.

Irene Ní Nualláin

Tá sé socraithe an chéim BA sa gCumarsáid³ a bhíodh á reáchtáil go dtí seo ar an gCeathrú Rua a aistriú chuig campas Ollscoil na hÉireann, Gaillimh. Céim dhá ábhar a bheidh sa gcéim⁴ seo feasta agus beidh deis ag céimithe dul le múinteoireacht agus an Ghaeilge a bheith acu mar ábhar teagaisc ag an dara leibhéal.

Uinsionn Mac Dubhghaill

Tuigim go mbeadh díomá ar dhaoine go háitiúil faoin gcinneadh seo ach caithfidh muide⁵ breathnú go náisiúnta, caithfidh muide mic léinn a mhealladh go náisiúnta agus an mac léinn atá ag smaoineamh ar chúrsa céime a dhéanamh, tá sé ag breathnú ar an teagasc, tá sé ag breathnú ar na háiseannaí⁶, tá sé ag breathnú ar na clubannaí⁷, ar na cumainn, ar na deiseannaí⁸ sóisialta san oíche agus mar sin de. Mar sin, pacáiste iomlán. Agus caithfidh muide dul ag troid chun mic léinn a mhealladh chugainn ar an gcaoi sin.

Aoife Ní Chonghaile

Ní bheidh cumas na Gaeilge mar a chéile ag an dream istigh nuair a aistroidh an cúrsa seo isteach, mar gheall... anseo táimid ag déanamh chuile⁹ shórt trí mheán na Gaeilge agus nuair a bheidh sé istigh ar an bpríomhcampas, cheapfainn nach mbeidh an fheidhm chéanna ag an nGaeilge is atá amuigh anseo.

Irene Ní Nualláin

Buille mór do gheilleagar na háite é an scéala seo dar le roinnt de lucht gnó an bhaile.

Rónán Ó Sé

Bheinn an-díomách faoi mar is buntáiste mór do na gnóannaí¹⁰ timpeall na háite an tAcadamh¹¹ agus na mic léinn a thagann ann. Agus chomh maith leis sin don dream lóistín a chuireann lóistín ar fáil dóibh nuair a fhanann siad amuigh. Is cúis mhór bhróin é go bhfuil siad ag imeacht as.

Irene Ní Nualláin

Ó 2008 i leith rinneadh ciorruithe móra ar bhuiséad reatha an Acadaimh. Stop Údarás na Gaeltachta an scéim dheontais a bhí acu do mhic léinn an Acadaimh agus cailleadh aon duine dhéag den fhoireann oibre anseo. Ach dúirt urlabhraí ón Ollscoil nach gcuirfidh an t-athstruchtúr seo as d'lonad na Ceathrún Rua ná do chúrsaí fostaíochta ansin. Tá sé i gceist acu forbairt a dhéanamh ar ghearrchúrsaí san Acadamh agus go mbeidh 150 mac léinn ag caitheamh seimeastar iomlán sa nGaeltacht¹² in aghaidh na bliana faoi cheann cúig bliana.

Irene Ní Nualláin, Nuacht TG4 ar an gCeathrú Rua i gContae na Gaillimhe

---

¹ Deirtear sa *Gaillimh* i gcanúint na Mumhan; i *nGaillimh* a deirtear sna canúintí eile.

² *dúiche* an leagan caighdeánach

³ Córas Chonnacht

⁴ Córas Chonnacht

⁵ *muidne* an leagan caighdeánach

⁶ *áiseanna* an t-íolra caighdeánach

⁷ *clubanna* an t-íolra caighdeánach

⁸ *deiseanna* an t-íolra caighdeánach

⁹ *gach uile* an leagan caighdeánach

¹⁰ *gnóthaí* an t-íolra caighdeánach

¹¹ *an Acadamh* a deirtear sa mhír

¹² Córas Chonnacht